

У Кунда ҳеч қандай узр қабул қилинмайди

16:08 / 02.12.2018 4720

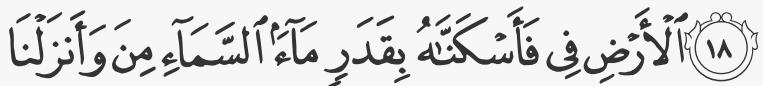
Инсон ўз атрофида яхшилик билан ёмонлик кураш олиб бораётганига гувоҳ бўлиб яшайди. Кўпинча бу курашда ёмонлик ғолиб чиқади. Бир одам ўзининг қисқа умри давомида яхшиликнинг ёки ёмонликнинг оқибати нима бўлганини билиб олиши қийин. Инсон яхшилик ғолиб кела олмаганини ва ёмонликка яраша жазо берилмаганини кўриб, афсус чекади. Энг одил Зот бўлмиш Аллоҳ таоло эса бу дунёда бўлмаса ҳам, у дунёда барча яхшиликка мукофот ва ёмонликка жазо бериши муқаррар. Ҳар бир инсон қилган ишлари учун ҳисоб-китоб қилиниши муқаррар эканлиги ҳақида Қуръони каримнинг жуда кўп оятларида сўз юритилган. Қиёмат сурасида тасвиirlаб айтиладики, ўша кунда кўзлар даҳшату ҳайратда қолади, Ой ўз ўрнидан жилади ва Қуёш иккови бир-бирига қўшилиб кетади. Бутун борлиқда тартиб деган нарса қолмайди. Шундай бир даҳшатли ҳолатда, қўрқинчда қолган инсон «Қаерга қочсан бўларкин, қаердан бошпана топсан экан», дея шошиб қолади. Албатта, Аллоҳдан бошқа қочадиган жой ва бошпана йўқ. Ана шу кунда ҳар бир инсон ўз қилган ишлари учун жавоб беради. У вактда ҳеч қандай узр қабул қилинмайди. Ҳисоб-китобдан сўнг тақводор мўмин-мусулмон кишилар жаннатга киритиладилар ва у ерда моддий ва маънавий неъматлардан хоҳлаганларича баҳраманд бўладилар. Ёмон иш қилган кишилар эса дўзахга киритиладилар ва у ерда кучли оловда ёндирилиб, даҳшатли азобларга дучор бўладилар.

Кадар

Ислом душманлари таъна тошини отадиган масалалардан бири қазо ва қадар масаласидир. Уларнинг айтишича, бу масала мусулмонларнинг кучсиз бўлишига, илм, фан ва маданиятда ғарбликлардан ортда қолиб кетишларига асосий сабаб эмиш. Чунки қадарга ишониш уларнинг фикрича, барча куч ва қувватни bemажол қилиб, дангасалик ва ҳар нарсани ғойибдан кутишга олиб борар экан. Ҳолбуки, Пайғамбаримиз Мұхаммад алайҳиссаломдан иймоннинг асосларини сўрашганда, қазо ва қадарнинг яхшиси ҳам, ёмони ҳам Аллоҳдан эканлигига иймон келтириш шу асослардан бири эканлигини айтиб ўтганлар.

Бунинг маъноси: «Дунёдаги барча яхшилик ва ёмонлик маълум ўлчовга биноан, Аллоҳ хоҳлаган сабабларга кўра бўлади», деганидир. Албатта, Аллоҳ таоло барча нарсани Ўз иродаси билан яратган ва борлиқдаги барча нарсани Ўз илми билан билгандир.

Агар «қадар» сүзини Қуръони Карим суралари бўйича яхшилаб ўргансак, бир нарсани маҳсус ўлчов билан ўлчаш ё тортиш, ёки маълум қоидага биноан муайян тарафга йўллаш маъноларини билдиради. Аллоҳ таоло Муъминун сурасида шундай марҳамат қиласи:

«Осмондан үлчов ила сув тушириб, уни ерга жойлаштирудик (яъни муайян миқдорда)» (18-оят).

Раъд сурасида эса:

شَيْءٍ وَكُلُّ تَزَادَادَ وَمَا أَلَّا رَحْمَامْ تَغْيِضُ وَمَا أَنْتَ كُلُّ تَحْمِلُ مَا يَعْلَمُ اللَّهُ

بِمِقْدَارٍ عِنْدَهُ

«Аллоҳ ҳар бир урғочининг ҳомиласини ҳамда бачадонлар нуқсон ёки зиёда қиладиган нарсаларни биладир. Ҳар бир нарса Унинг ҳузурида ўлчовлидир», дейилган (8-оят).

Шулардан кўринадики, Аллоҳ яратган барча нарсаларнинг ўзига хос одатлари, қонун-қоидалари ва тартибли ўлчовлари бор. Мисол учун: ҳомиладор бўлиш ёки бўлмаслик, бола-чақанинг кўп ёки оз бўлиши ва шунга ўхшашлар. Инсон ҳам шу борлиқнинг бир бўлаги бўлгани учун бу қонун-қоидалар унга ҳам тегишлидир.

Аллоҳ таоло Абаса сурасида шундай марҳамат қилади:

فَقَدَرَهُ، خَلَقَهُ، نُطْفَةٌ مِّنْ خَلْقَهُ، شَيْءٌ أَيْ مِنْ

«Уни қайси нарсадан яратди? Уни нутфадан яратди ва уни ўлчовли қилди» (18-19-оятлар).

Замон ҳақида ҳам Муззаммил сурасида Аллоҳ таоло шундай дейди:

وَالنَّهَارَ أَلْيَلَ يُقَدِّرُ وَاللَّهُ

«Ва Аллоҳ кечаю кундузни Ўзи ўлчайдир» (20-оят).

Фурқон сурасида эса:

۱۰۷ ﴿نَقِدِيرًا فَقَدَرَهُ شَيْءٌ كُلُّ وَخَلْقٍ﴾

«Ҳар бир нарсани ўлчов ила ўлчаб яратган Зотдир», дейилади (2-оят).

Шу нарсалардан кўриниб турибдики, Қуръони каримда қазою қадар масаласи мўмин-мусулмонларга борлиқнинг мустаҳкам низоми борлиги ва улар бардавом қонун-қоидалар бўлиб, турли сабабларга кўра жорий бўлиб туриши, Аллоҳ яратган нарсаларда камчилик ва кўр-кўrona иш олиб бориш йўқлигини билдириб турди. Шундай эътиқодда бўлган кишилар доимо борлиқдаги ўша низом ва қоидаларни ўрганишга ҳаракат қиласидилар, уларнинг сабабини билишга интиладилар.

“Иймон” китобидан